

See discussions, stats, and author profiles for this publication at: <https://www.researchgate.net/publication/333089913>

Mali Anayasa ve Türkiye'de Mali Anayasaya Geçilebilirliğin Değerlendirmesi

Conference Paper · September 2017

CITATIONS
0

READS
341

2 authors:

Sami Buhur

Balıkesir University

40 PUBLICATIONS 22 CITATIONS

SEE PROFILE

Aysun Yılmaztürk

Balıkesir University

17 PUBLICATIONS 36 CITATIONS

SEE PROFILE

Mali Anayasa ve Türkiye’de Mali Anayasaya Geçilebilirliği Değerlendirilmesi

Sami BUHUR

Yrd. Doç. Dr., Balıkesir Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
Maliye Bölümü, Balıkesir, Türkiye
E-mail: sami.buhur@balikesir.edu.tr

Aysun YILMAZTÜRK

Yrd. Doç. Dr., Balıkesir Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
Maliye Bölümü, Balıkesir, Türkiye
E-mail: yilmazturk@balikesir.edu.tr

Öz

Yirminci yüzyıl boyunca devletin görevlerinin artması ile birlikte, harcama ve vergi toplama yetkisi de genişlemiş, bu durum vatandaşların kişisel hak ve özgürlükleri üzerinde olumsuz etkiler yaratmıştır. Bu durumda anayasalara vergileme ve harcama ile ilgili belli hükümler konulması zorunlu hale gelmiştir. Mali anayasanın temel amacı, bütçe büyüklüğü ve vergi artışları ile ilgili kesin, değişmeyen ve sürekli kurallar ortaya koymaktır.

Buchanan’ın da ifade ettiği gibi, bireylerin gelecek dönemlerdeki gelir ve servet durumları ile ilgili belirsizlik, mali kurumlar ve mali anayasa üzerinde genel bir sözleşmeyi gerekli kılmaktadır. Özellikle verginin konusu, vergi oranları, bütçe büyüklükleri ve vergi yasalarının çıkarılış biçimi gibi hususların anayasalarda net bir şekilde ortaya konulması gerekmektedir. Mali anayasalara konulacak kesin ve değişmez hükümler, hükümetlerin keyfi davranışlarını ve siyasi yatırım olgusunu sona erdirecektir. Bu durum kamu kaynaklarının etkili ve verimli kullanılmasına neden olacaktır.

Türkiye’de mali anayasaya geçiş ile ilgili en önemli ve kapsamlı düzenleme, Mali Kural Kanun Tasarısı’dır. Bu tasarı, 25 Mayıs 2010 tarihinde Bakanlar Kurulu tarafından TBMM’ye gönderilmiştir. Ancak bu kanun tasarısı tasarı halinde kalmıştır. Mali Kural Kanun Tasarısı’nın iki bileşeni bulunmaktadır. Bunlardan birincisi bütçe açığı ve ikincisi ise büyüme hedefleridir.

Mali anayasaya geçişte Türkiye’de özellikle 2000 yılından itibaren bazı mali reformlar yapılmıştır. Bunlardan en göze çarpanları, Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun, Merkez Bankası Kanunu’nda yapılan değişiklik, Yerel Yönetim Kanunu’nda yapılan değişiklik gibi düzenlemelerdir.

Türkiye’de anayasal mali hükümlere bakıldığında oldukça sınırlı bir düzeyde olduğu görülmektedir. Mevcut anayasanın 73. maddesinde yer alan vergileme ile ilgili hükümlerin yanında, 161-164. maddeleri arasında bütçe ile ilgili hususlar ve yine diğer bazı maddelerinde örtük de olsa kısmi mali hükümlere yer verildiği görülmektedir. Türkiye’nin kapsamlı bir mali anayasaya ihtiyacı vardır. Bu

doğrultuda mevcut mali reformlara devam edilmesi, kurumsal altyapının tamamlanması, siyasi yapının kararlı davranması ve topluma bunu çok iyi izah etmesi gerekmektedir.

Bir ülkenin mali performans göstergeleri de mali anayasaya geçişte önem arz etmektedir. Türkiye'nin mali performans göstergelerine bakıldığında, 2000'li yıllar boyunca pozitif bir eğilim ortaya koyduğu gözlenmiştir. Özellikle bütçe açığı ve borçlanmanın GSYH'ye oranlarının iyi seyretmesi olumlu değerlendirilebilecek hususlardır.

Bu çalışma, mali anayasanın niteliğini ve mali anayasaya geçmenin bir gereklilik olup olmadığını ortaya koymaktadır. Buna yönelik olarak; öncelikle mali anayasanın kuramsal yapısı ele alınacak, daha sonra Türkiye'de mali anayasanın uygulanabilirliği tartışılacaktır. Yabancı ülke örneklerine bakıldığında bazı ülkelerde sınırlı düzeyde mali düzenlemelere gidildiği, Türkiye'de ise henüz mali anayasa ile ilgili alt yapının yeterli düzeyde olmadığı görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Mali Anayasa, Anayasal İktisat, Mali Kural, Bütçe, Vergileme.